

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till vissa utgifter för karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek; given Stockholms slott den 11 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

_____ *B. J:son Bergqvist.*

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSEKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Bergqvist anförde:

I en av kanslersämbetet för rikets universitet med eget utlåtande den 9 december 1920 till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse har

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 102 häft. (Nr 115.) 1

Anslag till
vissa utgifter
för karolinska
institutets bi-
bliotek.

karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium hemställt om avlåtande av proposition till 1921 års riksdag med begäran, att riksdagen måtte till bestridande av vissa extra utgifter för institutets bibliotek bevilja på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst 8,400 kronor.

Denna lärarkollegiets hemställan var föranledd av en av biblioteksnämnden vid institutet avgiven framställning av följande innehåll:

Under höstterminen 1920 har karolinska institutets bibliotek riktats med en gåva, som i värde ställer alla föregående donationer i skuggan, nämligen större delen av framlidne professor Gustaf Retzius' efterlämnade boksamling, vilken av hans efterlevande maka, professorskan Anna Retzius överlämnats till institutet. Det är ännu icke möjligt att lämna exakta uppgifter om antalet verk, band och häften, som ingå i denna samling, om vilkens omfång man emellertid kan få en föreställning därav, att den beräknas upptaga ett utrymme av omkring 150 hyllmeter. Den innehåller ett tiotal synnerligen betydelsefulla tidskriftsserier och åtskilliga tusen värdefulla arbeten i anatomi, fysiologi, antropologi, rasbiologi och besläktade vetenskapsgrenar, och den synes på ett särdeles lyckligt sätt komplettera bibliotekets hittillsvarande bokbestånd. Penningvärdet av samlingens genom bokhandeln anskaffbara tidskrifter och böcker — till stor del bundna i praktband — torde snarare över- än understiga 100,000 kronor, och härtill kommer en i sitt slag fullkomligt enastående, under livslång kontakt med den vetenskapliga världen hopbragt separatsamling, vilkens värde ej kan uppskattas i penningar.

Sedan biblioteksnämnden härefter anmält, att tillsvidare av utrymmesskäl endast en tredjedel av samlingen kunnat mottagas, under det att återstoden ännu förvarades i givarinnans bostad, men att vid skolöverstyrelsens bibliotekskonsulenters förestående avflyttning erforderligt utrymme bleve tillgängligt, framhåller nämnden, att den nya lokalen måste inredas med hyllor, vilka beräknades draga en kostnad av 2,300 kronor. Härtill komme nödvändiga utgifter för pappkartonger till förvarande av särtryck m. m., ungefär 400 kronor, samt för kataloglappar o. d. 500 kronor. Vidare framhåller nämnden det såsom i hög grad angeläget, att de utomordentligt viktiga tidskriftsserier, som ingå i donationen, kompletteras och fortsätts. Prenumeration borde verkställas ofördröjligen, då ett uppskov lätt kunde föranleda, att viktiga delar bleve oanskaffbara. Den årliga merkostnaden härför beräknade nämnden uppgå till omkring 400 kronor eller sammanlagt 1,200 kronor för åren 1920—1922. Härefter anför nämnden:

Det ligger i öppen dag, att en samling av så enorm betydelse snarast möj-

ligt borde genom rationell katalogisering i största möjliga utsträckning göras tillgänglig för den vetenskapliga forskningen. Bibliotekets nuvarande, redan under normala förhållanden otillräckliga personal, kan tyvärr endast i mycket begränsad utsträckning tagas i anspråk för ett så omfattande katalogiseringsarbete, som i betraktande av donationens storlek — dess omfång i hyllmeter överstiger betydligt den normala årliga accessionen av kungl. bibliotekets utländska samling — kan beräknas giva full sysselsättning åt ett kvinnligt biträde under ett års tid. Då denna katalogisering kräver vissa språkkunskaper, gott omdöme och vana vid biblioteksgöromål, synes det arvode, som bör lämnas för minst 6 timmars dagligt arbete under ett års tid, icke kunna sättas lägre än till 4,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras 8,400 kronor, och nämnden påpekar, att i varje fall 4,000 kronor till arbetshjälp måste begäras av statsmakterna, då denna utgift ej enligt gällande bestämmelser kunde täckas med medel, som redan äro ställda till bibliotekets förfogande. Nämnden fortsätter:

Vad beträffar de båda andra posterna — tillsammans 4,400 kronor — så visar en översikt av bibliotekets nuvarande tillgångar vid jämförelse med det löpande årets utgifter, att den genom donationen förorsakade merkostnaden för material och prenumeration skulle leda till ett betydande deficit i budgeten redan år 1921, och situationen skulle bli alldeles ohållbar, såvida icke en avsevärd förstärkning i bibliotekets resurser kunde med säkerhet påräknas redan i början av år 1922. Visserligen hade biblioteket vid början av år 1920 ett överskott på omkring 8,000 kronor, men på grund av de oerhört ökade kostnaderna för bokinköp, inbindning och diverse expenser beräknas årets utgifter att med över 5,000 kronor överstiga det ordinarie årsanslaget. Trots alla upptänkliga besparingar torde det bli nödvändigt att under år 1921 för de löpande utgifterna konsumera återstoden av överskottet, och för år 1922 står alltså endast det normala, numera alldeles otillräckliga årsanslaget till disposition.

I sin ovannämnda skrivelse till kanslersämbetet har karolinska institutets lärarkollegium ytterligare betonat den utomordentliga betydelse, det för den medicinska forskningen och undervisningen finge anses innebära, att institutet bleve satt i tillfälle att tillgodogöra sig omförmälda donation.

I infortrat utlåtande av den 18 december 1920 har sedermera byggnadsstyrelsen förklarat sig icke hava något att erinra mot förevarande framställning.

Man inser lätt, att det för karolinska institutet skall hava varit en stor tillfredsställelse att få mottaga ifrågavarande donation. Men just boksamlingens stora värde framtvingar med bjudande nödvän-

Departement-
schefen.

dighet krävet på en värdig uppställning och katalogisering av densamma; dessutom ligger ju i öppen dag vikten av att denna, såsom kollegiet påpekat, enastående boksamling med det snaraste i sin helhet göres tillgänglig för den vetenskapliga forskningen.

De av nämnden gjorda kostnadsberäkningarna, mot vilka byggnadsstyrelsen icke funnit något att erinra, finner jag mig kunna godtaga allenast med den ändring, att ersättningen till ett kvinnligt biträde för katalogiseringsarbetet synes kunna begränsas till 3,500 kronor utan rätt till tillfällig avlöningsförbättring eller dyrtidstillägg. I likhet med nämnden anser jag en engångskostnad av den art, varom här är fråga, icke kunna täckas med för biblioteket nu tillgängliga medel, utan torde anslag böra äskas å extra stat för år 1922. Medel för ifrågavarande ändamål finnas visserligen icke beräknade i den till årets riksdag avlåtna statsverkspropositionen, men flera anslag, vilka där beräkningsvis upptagits till vissa belopp, komma ej att behöva utgå med dessa belopp, utan större eller mindre nedsättningar av dem kan ske; jag erinrar här till exempel om anslaget till ett rasbiologiskt institut, i fråga varom Kungl. Maj:t i sin förut denna dag till riksdagen avlåtna särskilda proposition upptager ett belopp, som med 9,250 kronor understiger det i statsverkspropositionen angivna.

På grund av vad jag nu anfört hemställer jag, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att för bestridande av kostnader för införlivande med karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek av professor G. Retzius' till detsamma donerade boksamling m. m. anvisa på *extra stat* för år 1922 ett reservationsanslag av 7,900 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Breitholtz.